„UNIVERSUL“ IN ARDEAL ŞI BANAT

Situaţia elementului românesc la Sighişoara

Necesitatea improprietărirei românilor cu loturi de casă.— Dureri trecute şi nevoi actuale

Sighişoara, 10 Oct.

Poate că nu există călător care, trecând cu trenul spre Bucureşti sau spre Cluj şi aruncând privirea prin fereastra vagonului, să nu rămână încântat de priveliştea fermecătoare, pe care o oferă peisagiul minunat al Sighişoarei.

Dacă intri în oraş şi-l vizitezi, rămâi uimit de aspectul medieval al caselor din jurul cetăţei, de pare că sunt strivite şi alungite în înălţime, şi aşezate la poalele dealului cetăţei, formând parcă o primă apărare a cetăţei.

Dar zidul care înconjoară cetatea, lung de 970 m., închide în interiorul său nu numai nişte clădiri, învechite de vremuri, dar şi de multe dureri mute ale timpurilor trecute. Suspinele de desnădejde ale românilor şi umilinţele trecutului tâşnesc nu numai din umbra istoriei, dar şi din povara pietrelor acestei cetăţi.

Probabil, nu există nicăeri în Ardeal un oraş, în care românii să fi avut o soartă mai aspră şi mai umilă. Nicăeri ingratitudinea destinului şi dominaţia asupritoare a streinilor de limba noastră, a acelora cari erau consideraţe pe atunci „popoare nobile" nu s'a manifestat cu mai dureroasă accentuare.

După venirea saşilor prin veacul al XII-lea, Sighişoara a devenit al doilea oraş, după Sibiu fortificat de saşi.

Andreiu al II-lea prin diploma din 1224, acordă şi garantează saşilor o serie de privilegii, stabilind între altele că nimeni de alt neam n'avea dreptul să cumpere dela ei pământ sau casă.

Acordându-li-se saşilor pământuri prin această diplomă, s'au aşezat aci şi-au ridicat case în cetatea Sighişoarei, dar numai acei din neamul lor.

Românii nu aveau voie să locuiască în cetate.

La 1459, nobilii unguri, saşi şi săcui au încheiat la Mediaş o înţelegere prin care numai ei aveau dreptul, în vremuri turburi să se ascundă în cetate.

La 6 Februarie 1506 în biserica din dealul cetăţei, cele trei naţiuni privilegiate s'au adunat aci la Sighişoara, pentru a se sfătui şi a lua măsuri pentru a-şi păstra drepturile şi privilegiile.

Zapolya a cucerit fortăreaţa Sighişoarei în anul 1530 şi stând mai mult timp aci, în 1532 a confirmat din nou vechiul privilegiu al saşilor că în afară de ei nici un cetăţean de alt neam să nu aibă dreptul de a cumpăra pământ sau casă pe teritoriul oraşului. Bine înţeles, această restricţiune se referea în primul rând la români.

După cum se observă, restricţiunea dela cetate s'a extins la teritoriul oraşului, pentrucă în veacul al XVI-lea începuse oraşul să se devolte la poalele cetăţii.

Mai târziu, deşi măsurile de restricţie se menţin, totuşi în veacul trecut, în baza unui statut orăşenesc, românii pot cumpăra loc de casă în raza orasului numai dacă au un teren de 10 iugăre.

Tâlcul acestei dispoziţii apărea în mod evident împiedecarea românilor să pătrundă în raza oraşului ,pentrucă saşii posedând proprietăţi întinse, românii n'au de unde cumpăra şi astfel nu-şi pot ridica case în oraş. Ingeniozitatea spiritului românesc s'a evidenţiat şi de astă dată. Doi, trei gospodari îşi transcriau terenul de cultură pe numele unuia, pentruca cel puţin unul din ei să aibă întinderea de teren stabilită pentru a putea cumpăra loc de casă în raza oraşuşlui

Astfel, puţini români au avut posibilitatea de a se stabili în oraş, majoritatea lor din cauza acestor îngrediinţe s'au stabilit în cătune. cari sunt curat româneşti şi cari sunt la depărtări de 4-6 km. de oraş.

O serie întreagă de măsuri luate în trecut i-a menţinut pe românii sighişoreni într'o inferioritate materială surprinzătoare.

După ce saşii şi-au clădit case în oraş, şi-au consolidat materialmente situaţia, fie creind fabrici, făcând comerţ sau devenind meşteşugari; românii în bună parte lucrează şi azi pământurile ai căror proprietari sunt minoritarii.

Ceeace vreau însă. să accentuez, şi să relev momentul dureros, este că în această cetate a Sighişoarei, deşi sunt sute de case până azi nici un român n'a putut deveni proprietar.

In centrul oraşului abea 4 imobile au putut fi achiziţionate de români.

Legea de reformă agrară, n'a soluţionat problema locuinţelor de casă pentru români. Situaţia era, că la unire în afară de preot învăţători şi 2-3 funcţionari nu existau intelectuali români în acest oraş.

Şi, atunci, pentrucă au fost puţini în Sighişoara din aceia cari să poată beneficia de reforma agrară, pentrucă funcţionărimea era săsească şi maghiară, medicii şi avocaţii erau minoritari, românii n'au putut obţine corectivul vremurilor trecute.

Sighişoara azi, însă, a devenit un oraş, unde românii sub raport numeric sunt cei mai numeroşi. Sunt medici, avocaţi, ingineri, funcţionari români etc. cari neavând case plătesc chirii exorbitante pentru case vechi şi proaste. Sunt 20 de ani dela unire şi această grea problemă pentru românii de aci nu s'a soluţionat.

Urgenţa ei soluţionare se impune însă, căci e inadmisibil ca 200-300 intelectuali români să plătească chirii minoritarilor, când unii cel puţin şi-ar putea ridica case.

S'a încercat o împroprietărire cu loturile de casă din partea fostei guvernări liberale. Cum era altfel tradiţia, s'au împărţit loturi de case partizanilor politici, şi aderenţa la politica liberală era un criteriu pe cât de naiv pe atât de acceptat atunci.

Acum însă, când criteriile politice nu mai sunt determinantele hotărârilor cari se iau, se poate soluţiona chestiunea cu toată imparţialitatea, legalitatea şi dreptatea.

Există un teren situat în partea numită „Târgul Vitelor" care deşi e insuficient, dar dacă va fi defalcat şi atribuit, cel puţin în parte va satisface acest deziderat.

Iată de ce nedreptatea istorică trebue atenuată, iar cumpăna dreptăţii trebue să se apropie de echilibru cel puţin acum

Comunicatul dat de Asociaţia ziariştilor şi publiciştilor români din Arad, privitor la problema teatrului

Arad, 9 Octombrie

Hotărirea luată de primăria Aradului privitor la teatrul românesc al Aradului, am arătat-o într'o corespondenţă publicată în ziarul nostru. Tot atunci am anunţat că în această chestiune nu s'a spus ultimul cuvânt, care de drept revine asociaţiei ziariştilor şi publiciştilor români din Arad, cari înainte cu doi ani au luat iniţiativa creerii unui teatru românesc aici, unde dela Unire încoace scena a fost stăpânită numai de trupele minoritare de o dubioasă valoare artistică, dar cu un pronunţat aspect comercial. Şi pentru a dovedi afirmaţia noastră privitoare la aspectul comercial al trupelor minoritare, cari până acum doi ani avuseseră concesiunea exclusivă a teatrului orăşenesc al Aradului, vom aminti aci că trupele româneşti ce veneau în turneu trebuiau să achite concesionarilor minoritari — evrei sau unguri — câte 3300 lei de fiecare spectacol jucat. Cu alte cuvinte, până acum doi ani din graţia primăriei Aradului, trupele româneşti din Bucureşti şi Cluj, erau aservite concesionarului minoritar. Situaţia aceasta a încetat acum doi ani, când Asociaţia ziariştilor şi publiciştilor români a primit concesiunea teatrului. Acum, prin recenta hotărire a primăriei, aproape că s'a revenit la starea de lucruri dinainte de intrarea în scenă a Asociaţiei ziariştilor. Tocmai de aceea, comitetul acestei asociaţii, întrunindu-se, Sâmbătă seara, pentru a discuta situaţia ce i s'a creat ei şi ideii de teatru românesc prin cunoscuta hotărire a primăriei a dat următorul comunicat :

„Comitetul Asociaţiei ziariştilor şi publiciştilor români din Arad, în şedinţa sa dela 8 Octombrie a. c., luând în cercetare problema teatrului românesc la Arad, în cadrul iniţiativei şi al concesiunei al cărei titular este de doi ani, deliberând asupra condiţiilor esenţiale schimbate în cari ar urma să-şi continue acţiunea; faţă de tratamentul la care acţiunea teatrală românească este supusă după ce timp de 18 ani teatrul minoritar s'a bucurat de favoruri de neînchipuit şi cari se vor arăta la timp; faţă de lipsa de garanţii morale şi materiale, în cari acţiunea este lăsată azi, la numai 9 zile dela începerea stagiunei fixată pentru 17 Octombrie cu piesa „Vlaicu Vodă" cu ansamblul Teatrului National din Bucureşti ;

Asociaţia ziariştilor şi publiciştilor români din Arad hotăreşte să renunţe la iniţiativa sa şi să lase în grija factorilor competenţi înzestraţi cu atribuţii legale şi răsăpunderi efective în faţa opiniei publice, iniţiativa atât de importantă a unei mişcări teatrale la graniţă

Asociaţia mulţumind autorităţilor, în deosebi d-luj Romulus Orezeanu, fost primar şi colonel Mihail Dobriceanu, actual prefect al judeţului Arad pentru solicitudinea ce au avut de a înscrie în bugete sumele necesare acţiunii: mulţumind P. S. Sale episcopului dr. Andrei Magieru pentru inima şi entuziasmul românesc ce a pus cu nesfârşită dragoste în promovarea cauzei teatrului românesc, atât la Arad cât şi la Timişoara, îl roagă să convoace neîntârziat comitetul de patronaj al teatrului spre a avea posibilitatea să lămurim şi opinia publică asupra situaţiei şi a-i da toate îndemnurile de a seconda autorităţile în urmărirea unela dintre cele mai arzătoare probleme româneşti ale ţinutului".

Din cuprinsul comunicatului de mai sus, reese regretul ce-l încearcă Asociaţia ziariştilor şi publiciştilor români pentru condiţiunile de inferioritate ce i s'a impus pentru continuarea frumoasei iniţiative de a răspândi slova românească de pe scena teatrului local, iniţiativă pe care în doi ani la rând a realizat-o cu deplin succes şi spre mulţumirea întregei opinii publice româneşti, cu excepţiunea unui infim număr de pseudo-intelectuali, obişnuiţi să fie peste tot în frunte. dar să nu facă nimic. Invidia acestora, este natural, nu a putut împiedeca opera românească ce-au realizat-o ziariştii prin cele două stagiuni teatrale organizate aici. Chiar dacă acţiunea nu va mai fi continuată sau dacă va fi continuată de către alţii, meritul revine tinerilor ziarişti şi publicişti cari din nimic au realizat pentru prima dată un teatru românesc şi permanent la Arad. Au dovedit că se poate face. Acum, după ce primăria Aradului a hotărît cum a hotărît, tot ea are datoria imperioasă de a continua acţiunea începută de ziarişti şi de a o menţine la acelaş nivel artistic şi literar.

O măsură care trebue desăvârşită

Cazul pieţii Mihai Viteazul din Cluj

Cluj, 9 Octombrie

In urma alarmei repetate a ziarului „Universul", care a arătat că din cauza gheretelor de lemn din piaţa Mihai Viteazul, care servesc de măcelării, deşi nu sunt înzestrate nici cu apă curgătoare nici cu frigoriferele necesare, populaţia Clujului este expusă la o intoxicare în massă, în ultimul timp primăria Clujului a dat o deosebită atenţie acestei probleme.

Astfel, pe locul fostului muzeu etnografic s'a clădit câteva zeci de prăvălioare în formă de careu deschis spre calea Regele Ferdinand, înzestrate cu toate cele necesare pentru a putea servi la toate vânzările. Terenul dintre ele a fost frumos pavat şi peste tot s'au fixat table cari indică locul şi felul vânzătorilor.

Odată cu aceste lucrări edilitare terminate, primăria a publicat până în prezent câteva licitaţii pentru închirierea prăvăliilor nou construite. Intenţia s'a dovedit însă a fi zadarnică, deoarece până în prezent nici unul din proprietarii gheretelor amintite nu s'a gândit măcar să închirieze asemenea prăvălie, când se poate servi şi pe mai departe în mod gratuit de gheretele lor.

Cum însă lucrurile nu mai pot continua în felul acesta, ele însemnând cu adevărat un pericol public, primăria este datoare de a-şi desăvârşi acţiunea prin acte energice : Numai dărâmând gheretele de lemn v.. putea sili pe proprietarii acestora să treacă în prăvăliile nou construite şi să pună astfel capăt unei situaţii care periclitează sănătatea unui oraş întreg.

Adunarea generală a Cercului juridic bănăţean

Alegerea noului comitet. — Propuneri in legătură cu unificarea legislativă

Timişoara, 10 Octombrie

Duminică înainte de masă a avut loc, în sala festivă a baroului avocaţilor din localitate, adunarea generală anuală a Cercului juridic bănăţean, prezidată de d. dr. Alexandru Marta, rezident regal al ţinutului Timiş şi preşedinte al acestui cerc.

D. preşedinte deschizând adunarea generală, a dat cuvântul d-lui dr. Emil Botiş, secretar general, care a cetit raportul general al comitetului de conducere, despre activitatea cercului în anul trecut. D. dr. Victor Mercea a cetit raportul comitetului de gestiune, iar d. dr. Liviu Oprişa a cetit pe al cenzorilor. S'a prezentat apoi proectul de buget pentru anul în curs. Adunarea generală luând la cunoştinţă rapoartele, a dat cuvenita descărcare comitetului al cărui mandat a expirat.

S'a ales noul comitet compsu din d-nii: preşedinte dr. Alexandru Marta, vicepreşedinţi, Emil Dumitrescu, prim-preşed. Curţii de apel şi dr. Gheorghe Labonţiu, membri în comitet N. V. Apostolescu, preşedintele secţiei III a Curţii de apel, Grigore Lambrino preşedintele secţiei criminale de pe lângă Curtea de apel, Scarlat Constantinescu preşedintele secţiei II a Curţii de apel, N. I . Nicolescu preşedintele secţiei I a Curţii de apel, I. N. Lungulescu procuror general, Al. T. Popârlan primpreşedintele tribunalului local, dr. Liviu Cigăreanu decanul baroului avocaţilor, dr. Petru Penţia, notar public, dr. Victor Mercea, dr. Cornel Grofşorean, fost primar al municipiului, dr. Nestor Porumb, dr. Emil Botiş, secretar general. In comitetul de gestiune au fost aleşi d-nii : Gheorghe Labonţiu, dr. Mihai Oprişanu, dr. Petre Istfan, dr. Coriolan Balta, dr. Samuil Ligeti, dr. Ion Becker, dr. Ion Doboşan, doctor Alexandru Rasko, doctor Aurel Penţia. Comitetul revistei Cercului juridic bănăţean : director al revistei d. Vasile M. Teodorescu, primpreşedintele tribunalului Ilfov, comitetul de redacţie d-nii : I. N. Lungulescu preşedinte, V. M. Teodorescu, Eugen Dabija, doctor Ştefan Isacu, Nicolae Bârbat, maior doctor Andrei Bundra, dr. Ion Tenchea, fost ajutor de primar al municipiului, dr. Emil Botiş, Aurel Bugariu. Redacţia revistei a fost compusă din d-nii : I. N. Lungulescu prim redactor, Eugen Dabija, dr. Eugen Feneşan dr. Petre Budescu şi dr. Ilie Gropşianu redactori. Comitetul de cenzori a fost alcătuit din d-nii: Ion Frăţilă, dr. Liviu Tit Oprişa şi dr. Ion Probst.

D. dr. Gheorghe Labonţiu a ţinut o frumoasă cuvântare prin care a omagiat pe d. dr. Alexandru Marta, rezident regal al ţinutului Timiş.

D. Labonţiu a arătat că d. dr. Marta a fost unicul avocat român din Ardeal şi Banat care a fost numit, pentru pricerea sa, direct consilier la Curtea de apel din Seghedin.

La frumoasele şi călduroasele cuvinte ale d-lui Labonţiu se asociază întreaga adunare generală.

D. preşedinte dr. Alex. Marta a mulţumit pentru cuvintele rostite şi dragostea arătată cu această ocazie. Spune că aceste laude revin şi acelora cu cari a lucrat la operele realizate în decursul anilor. Aduce apoi omagii M. S. Regelui Carol al II-lea.

D. dr. Liviu Oprişan a cerut ca Cercul juridic bănăţean să ia o atitudine în ce priveşte extinderea legislaţiei din vechiul regat în provinciile realipite la patria mumă. In această privinţă d-sa propune să se facă un memoriu şi în care să se arate inconvenientul acestei extinderi, care şi aşa ar fi numai pentru un scurt timp deoarece va veni, peste doi ani sau trei ani o legislaţie nouă. Acest memoriu va fi înaintat M. S. Regelui şi d-lui ministru de justiţie.

Au mai vorbit, în legătură cu această propunere domnii doctor Gheorghe Ienovan, dr. Mărcuş, dr. Ştefan Isacu şi dr. Labonţiu.

Pentru redactarea acestui memoriu s'a alcătuit o comisie compusă din d-nii : dr. Liviu Cigăreanu, dr. Oprişa, dr. Labonţiu, dr. Porumb, dr. Mercea şi dr. Penta.

—xX○●○Xx—

Din Teiuş

SPORTIVE. In ziua de 9 c., pe arena sportivă a clubului C. F. R. din Teiuş, s'a disputat un match de foot-ball între echipele C. F. R. Teiuş şi „Mihai Viteazul" din Alba Iulia. Ambele echipe s'au comportat bine, însă echipa din Alba-Iulia a avut o formaţie slabă. Arbitru D. Ştefan Coloji din Alba-Iulia corect.

Rezultatul 2:0 pentru C. F. R. Teiuş.

Litigiul dintre primăria şi hornarii municipiului Cluj reincepe

Cluj, 9 Octombrie

Este cunoscut faptul că până la începutul acestui an, hornarii din localitate beneficiau în urma legii administrative din 1886 de exclusivittaea încasărilor de pe urma muncii depuse de ei, constituind în acelaş timp o breaslă aparte, cu venituri din cele mai mari.

In dorinţa de a mări veniturilor oraşului şi cum legea amintită fusese abrogată în parte, neatingând însă punctele de liberă exercitare a acestei bresle, primăria oraşului Cluj a luat hornăritul în exploatare proprie, angajând pe maeştrii hornari din Cluj drept funcţionari comunali cu un salariu între 6 şi 8.000 de lei lunar. Faptul acesta a nemulţumit atât pe aceşti breslaşi, cari câştigau ca liberi profesionişti de cinci ori mai mult, cât şi pe locuitorii Clujului, deoarece primăria deşi redusese veniturile hornarilor funcţionari comunali, mărise în acelaş timp preţul de curăţat al hornurilor într'o asemenea măsură, încât aducea sută la sută câştig.

Contra acestei intervenţii ale primăriei, maeştrii hornari clujeni au deschis acţiune care s'a desbătut zilele trecute la Curtea centrală administrativă din Bucureşti, deoarece proectul primăriei pentru exploatarea hornăritului pe cont propriu, fusese aprobat de ministerul de interne. Inalta instanţă găsind că primăria nu are dreptul de exclusivitate în ce priveşte hornăritul, în mod firesc a admis acţiunea hornarilor clujeni, astfel că aceştia îşi vor relua, poate, nu peste mult vechile lor circumscripţii de activitate.

Dacă lucrurile s'ar prezenta şi pe mai departe în felul acesta, s'ar părea că totul se aplanează. Ori hotărîrea curţii locale administrative nu numai că pune capăt acestor neînţelegeri, dar este un nou punct de plecare a nemulţumirilor, deoarece în curând se va da între hornari şi primărie o adevărată luptă pentru curăţitul hornurilor, deoarece hotărîrea dată de instanţa bucureşteană, lasă în acelaş timp şi primăriei dreptul de exploatare a hornăritului cum va crede de cuviinţă şi unde va putea să facă faţă preţurilor reduse pe cari este de prevăzut că le vor face hornarii din localitate.

Situaţia se agravează şi mai mult, deoarece maeştrii hornari clujeni sunt hotărîţi, în urma procesului câştigat la Bucureşti, să intenteze primăriei un proces de despăgubiri pentru timpul cât au lucrat ca funcţionari ai acesteia cu un salariu mult mai mic decât veniturile pe cari le-ar fi câştigat dacă ar fi profesat liberi. Ori suma pe care sunt hotărîţi s'o ceară primăriei drept despăgubire, este destul de însemnată.

Cum visteria municipiului este destul de secătuită, în urma marilor lucrări edilitare efectuate în ultima vreme în localitate, hornarii vor să profite de acest lucru pentru a-şi continua meseria ca liberi profesionişti, dar cu preţurile actuale, fixate de primărie, renunţând în schimb la despăgubirea pe care vor s'o ceară în prezent dacă primăria va admite acest lucru. Deoarece nu se vede încă nici o cale netedă pentru ieşirea din acest impas şi cum nici locuitorii Clujului în frunte cu uniunea proprietarilor de case nu admit să fie victima unor greşeli ale foştilor conducători, se prevede între primărie şi hornari o serie întreagă de neînţelegeri cari nu se ştie încă cum se vor aplana.

SIGHET

ESCROCHERIE. — Leib Kalechestein I. Mechel, de 31 ani, comerciant domiciliat în Vişeul de jos, la finele anului 1937 şi începutului anului 1938, a răspândit svonul că va deschide un atelier de ţesătorie, care îi va aduce venituri mari. Sătenii l-au crezut şi i-au dat bani cu împrumut, fiindcă Leib le-a promis că le vada procente mari. A încasate dela consătenii săi, următoarele sume: dela Tomoioagă Andrei I. Gheorghe 10.000, dela Vasile Năsui Gufti 4300 şi a doua oară 7000, dela Ilie Paşcu Bujda 10.000, dela Iosif Rojniai 2000, dela Netan Paşcu 1000, Popp Mihai Maca 3000, dela cantorul Ion Năsoi 4500, Gheorghe Năsui Barca 1000, Gheorghe Deac I. Petru 8000, Ion Pop I. Ion Pătran 14.500, iar dela mama lui I. Pătran 2000, dela Ştefan Urda Hibană 3000, dela Călina Brai cu 2500, Ion Pop Poftă 6000, dela Vasile Tomoioagă a Năstăcuţii 5000, dela soţia lui Vasile Pop Costan 5000, Ştefan Apostol 2500, dela Ştefan Năsui Urfi 500, dela Ion Tomoioagă Pareon 500. In urma cercetărilor făcute, parchetul Maramureş a deschis acţiune penală contra acestui evreu, înaintând actele tribunalului Maramureş.

CONDAMNAT PENTRU FURT SI PROFANARE DE MORMINTE. — Tribunalul Maramureş, în şedinţa de Vineri, a condamnat pe Gheorghe Gherasim din Sighet, la 3 luni închisoare pentru furt şi pentru profanare de morminte. In vara aceasta I. Gherasim a furat o cruce din cimitirul romano-catolic din Sighet, a luat-o în spinare şi s'a dus cu ea în comuna Virişmort, unde a fost arestat de şeful postului de jandarmi, chiar în momentul când voia s'o vândă unui evreu din aceea comună.

CADAVRU GASIT. — Grănicerii din Sarasău, în timp ce patulau pe frontieră, au găsit pe Tisa, în locul zis „Coşiţa", între sălcii, cadavrul unei persoane de sex masculin intrat în putrefacţie. Cadavrul a fost pescuit de Mihai Pop din Sighet. Au venit imediat jandarmii din Sarasău, dar până în prezent nu i s'a satbilit identitatea. Se fac cercetări.

TAIATA DE TREN. — Maria Bizău din Cuhea, fiind internată de mai mult timp în spitalul de alienaţi din Sighet, văzând că boala i se agravează, a fugit din spital în cursul acestei săptămâni. Sâmbătă noaptea a fost surprinsă pe linia ferată de un tren cehesc, care venia spre Sighet. Trenul i-a tăiat picioarele şi mâinile. In urma cercetărilor făcute, parchetul a autorizat înmormântarea.

O ŞCOALA NECESARA. — La gimnaziul industrial din Sighet, nou întemeiat, s'au prezentat să depună examenul de admitere 78 de fii de ţărani din Maramureş, toţi, copii frumoşi, deschişi la faţă şi dornici să muncească, să ajungă ceva în acest ţinut sărac şi înstrăinat. Cu surprindere aflăm că s'a repartizat de către minister numai 30 de burse, deşi ar fi trebuit burse pentru toţi cei reuşiţi, cari deşi copii răsăriţi şi silitori în satele lor, totuşi din sărăcie au trebuit să se îndrepte către şcoala de meserii.

BURSE PENTRU ŞCOALELE DE COMERŢ. — Ministerul educaţiei naţionale a repartizat pentru liceul comercial de băeţi 20 de burse şi pentru liceul comercial de fete 10 burse.

UIOARA

NUMEROASE FURTURI INTR'O SINGURA NOAPTE. — In noaptea de 7-8 c. s'au înregistrat în localitatea noastră trei furturi prin spargeri la trei comercianţi, de unde au dispărut bani şi mărfuri în valoare de câteva zeci de mii lei.

Prima spargere s'a comis la comerciantul Alex. Fridman, de unde răufăcători necunoscuţi prin ruperea roletei dela uşa principală, s'au introdus în prăvălie şi furat săltarul mesei în care se găsea suma de 13000 lei rezultată din vânzare. Saltarul mesei a fost găsit dimineaţa la poalele dealului Banţa.

A doua spargere s'a comis la cârciuma lui Ioan Chereches. Hoţii, prin deschiderea unei ferestre, s'au introdus în prăvălie furând marfă.

A treia spargere a fost la măcelăria Gizela Karacioni, de unde prin ruperea roletei de la uşe hoţii au intrat în prăvălie furând carne şi mezeluri în valoare de câteva mii lei.

Este curioasă în special spargerea de la comerciantul Fridman, care se află chiar în centrul comunei, într'un loc umblat şi luminat. Cum comuna pe lângă post de jandarmi are un corp de gardieni pentru pază, cetăţenii se întreabă ce fac aceşti gardieni şi cum îşi fac serviciul de noapte.

D. primar are datoria de a se interesa de cum se execută noaptea paza în comună şi a controla gardienii de felul cum îşi fac serviciul.

PAŢANIA UNUI ŢARAN VENIT LA TARG. — Locuitorul Avrem Gligor din comuna Băgău a venit la târgul de vite cu suma de 4000 lei ca să cumpere o vacă. In târg a făcut cunoştinţă cu un individ, care dându-se drept măcelar i-a propus să meargă într'o comună vecină, unde ştie un sătean că are de vânzare o vacă cu un viţel, el având să cumpere numai viţelul, iar celălalt să cumpere vaca. Avram Grigore a primit propunerea şi a plecat împreună cu măcelarul în comună. Pe drum dintr'o porumbiştе a eşit un necunoscut văitându-se că a pierdut o pungă cu 50000 lei şi că numai cei doi trebue să o fi găsit, nefiind nimeni pe drum. Săteanul Gligor de bună credinţă a scos cei 4000 lei ce-i avea asupra sa spunând că nu are decât acei bani cu care a plecat deacasă ca să cumpere o vacă. Necunoscutul a pus mâna pe bani şi împreună cu cel ce se dase drept măcelar a dispărut în porumbiste. Săteanul păgubaş a reclamat postului de jandarmi, care face cercetări.

NEGLIJENTE EDILITARE. — Cine vine la Uioara şi vede halul de murdărie în care se află localitatea noastră, pe bună dreptate ar trebui să se întrebe ce face d. primar al comunei. Străzile cu excepţia unei porţiuni din cea principală nu sunt curăţate şi măturate cu lunile, din care cauză au crescut tot felul de bălării. Şanţurile de pe marginea şoselelor sunt pline de apă stătută şi murdării, din care emană un miros urât, periclitând sănătatea locuitorilor. Piaţa publică lasă de dorit din punct de vedere al curăţeniei. Nu se face nici un control. Cetăţenii cer ca d. primar să se intereseze de curăţenia comunei, care este şi staţiune balneară. De asemenea cetăţenii mai cer d-lui primar să ia măsuri pentru deschiderea băiei populare, care a costat comuna câteva sute de mii lei şi când trebue să funcţioneze stă închisă, iar cetăţenii n'au unde să facă baie.

TG.-MURES

CRIMINAL PRINS. — Locuitorul Lengyel Deneş din comuna Bâra, aflându-se, acum o săptămână, în cârciuma „Ghidali" din calea Călăraşilor, după ce s'a îmbătat, a înjunghiat pe calfa de brutar Izsak Mendelovici, în etate de 19 ani, bătând de asemenea grav pe Ilie Moga, după care s'a făcut nevăzut din local.

Poliţia a reuşit să prindă pe criminal, care cu actele dresate a fost înaintat parchetului de Mureş.

AGRESIUNE. — Femeia Szabo Ianoş din str. Asache nr. 13, s'a dus la cumnata sa Szabo Lajos, din str. Carmen Silva nr. 18, spre a-i ajuta la fiertul magiunului.

A sosit acolo şi fostul bărbat al primei, cu care nu mai trăeşte împreună de un an şi jumătate, cerându-i să vină acasă să-i restitue un topor, care-i aparţine.

Fosta soţie refuzând, Ianoş a pus mâna pe un drug de fer, aplicându-i o lovitură şi lăsând-o într'un lac de sânge. Victima a fost dusă la spital, iar criminalul arestat.

CAREII MARI

PENTRU D. MINISTRU DE INTERNE. — Deşi ministerul de interne a interzis jocurile în cărţi, totuşi se mai joacă în multe părţi astfel de jocuri hazarde interzise, ruinându-se mai mulţi inşi. Aceasta se face în casinourile şi cluburile luxoase, unde nu prea pot pătrunde, sau n'au voie să pătrundă agenţii de poliţie sau de siguranţă, fiind puse sub protecţia anumitor personalităţi.

In oraşul nostru există clubul „Victoria" unde se fac în fiecare seară jocuri de noroc şi anume un fel de „Toti" depe urma căruia se pierd zeci de mii de lei. Proprietarul localului se mândreşte cu paravanul celor mari şi puternici din aristocraţia oraşului. Atragem atenţiunea d-lui ministru de interne asupra acestui local de jocuri nepermise.

O NEDREPTATE. — Odată cu desfiinţarea şcoalei normale de învăţători din Carei — avutul ei fiind repartizat între multe şcoli — s'a desfiinţat şi fosta ei fermă şcolară, în întindere de cca 30 jug. cad. pământ ce a fost luat dela toate şcolile primare şi secundare din localitate în 1935 pentru şcoala normală. Era natural ca aceste terenuri ce serveau drept câmpuri de experienţe ale diferitelor şcoli să revină de drept aceloraşi şcoli şi în primul rând şcolilor primare cu curs supraprimar cu caracter agricol. Deşi s'a cerut aceasta în luna Iulie, propusă fiind chiar aceasta de către regiunea agricola Carei, totuşi Casa şcoalelor cu ordinul nr. 33.180 seria F. din 1 Octombrie c., a dispus ca tot terenul aparţinător ministerului educaţiei naţionale să fie predat în folosinţa şcoalei normale de învăţători „Iosif Vulcan" din Oradea, deci din altă localitate şi alt judeţ (Bihor) la 100 km. de Carei, rămânând şcolile primare cu curs supraprimar complet de 7 clase şi cu caracter agricol fără nici un petec de pământ pentru teren de experienţă agricol şi pentru activitate practică străjerească ce trebue să se desvolte după noua programă analitică.

Prin cedarea acestor pământuri şcoalei normale din Oradea nu s'a servit de loc interesul şcolar, nici cel agricol, ba s'au nedreptăţit şcolile din localitate.

E de dorit ca ministerul şi Casa şcoalelor să revină asupra acestei măsuri şi să dispună ca aceste terenuri să treacă în folosinţa şcoalelor din localitate, între cari în primul rând să fie înzestrate cu terenul necesar, pentru câmpul de experienţă şi practica străjerească. Motivul este, că şcoala normală din Oradea nu va putea lucra în mod direct aceste terenuri, ci numai prin arendarea lor, fiind la o depărtare mare, ba şcoala din Oradea are o fermă şcolară de model de cca 50 jug. cadastrale, deci n'are nevoie şi de terenurile din oraşul nostru.

ARAD

ADUNAREA DE CONSTITUIRE A SINDICATULUI AVOCAŢILOR. — După cum se ştie din relatările noastre anterioare, avocaţii arădani au luat iniţiativa înfiinţării unui sindicat profesional. Lucrările pregătitoare începute în urmă cu câteva luni, sunt încheiate, astfel că baroul a fixat data adunării generale de constituire a sindicatului pe ziua de 17 Octombrie la orele 12 dimineaţa.

NOUL REVIZOR ŞCOLAR AL JUDEŢULUI. — In urma recentului examen pentru revizori, în fruntea revizoratului şcolar al judeţului a fost numit d. Constantin Dogaru, una din cele mai reprezentative personalităţi din generaţia tânără a învăţătorilor arădani. Ca subrevizor de birou a fost numit d. Ioan Gâdea, cunoscut ca bun şi temeinic organizator. Cei doi conducători ai revizoratului şcolar şi-au luat posturile în primire şi şi-au început activitatea.

PRIMARIA ACORDA DIN NOU AUTORIZAŢII DE EDIFICARE. — In conformitate cu dispoziţiile noului legii administrative, primăria Aradului a suspendat eliberarea autorizaţiilor pentru edificări noui. Suspendarea a fost făcută provizoriu până la redactarea unui regulament precis în acest sens. Or cum redactarea aceasta necesită un timp mai îndelungat, d. gen. Vlad a dat dispoziţiuni serviciului tehnic să elibereze din nou autorizaţiuni de construcţii. Toate cererile în acest sens vor fi examinate în prealabil de o comisiune formată din d-nii ing. Vlad, arhitect Belu, Nicolae Nedelcu şi dr. Jegessy din partea contenciosului primăriei. Această comisie îşi începe activitatea Luni dimineaţa.

PRINDEREA UNEI PUNGAŞE— Femeia Ana Lakatos din str. Târgului a fost prinsă pe când încerca să fure un portmoneu din buzunarul rochiei femeii Rozalia Drâncan din str. Lae Barna. Cu actele dresate a fost înaintată parchetului.

CAZIERUL SPARGATORULUI GRUEMMER. — La poliţia locală au fost încheiate lucrările de alcătuire a cazierului lui Fr. Grümmer, autorul spargerii dela tutungeria Bleier din str. Matei Corvin. Astfel, s'a stabilit în mod precis că Grümmer are la activul său următoarele spargeri : Ioan Lencz de unde a furat 15.000 lei; Iacob Muranyi din str. Minervei de aici a furat bijuterii şi diferite obiecte în valoare de 10.000 lei; soţia lui Iosif Lichter din str. Blanduziei de unde a furat suma de 7000 lei.

Fr. Grümmer, împreună cu tutungiul Ionescu, acuzat de tăinuire, a fost înaintat parchetului.

CLUJ

INCENDIU. — Sâmbătă seara, un început de incendiu s'a declarat în str. Vulcan nr. 7. Intervenind pompierii, focul a putut fi repede stins. Cercetările făcute la faţa locului au dovedit că incendiul a luat naştere din cauza unui coş defect.

RANIRE. — Muncitorul Nicolae Szabo din cartierul Iris s'a rănit grav la mâna stângă Sâmbătă după amiază, pe când lucra la o maşină de tăiat lemne. El a fost pansat la Salvare.

POSTURI VACANTE. — Oficiul public de plasare din piaţa Cuza Vodă anunţă următoarele posturi vacante în comerţul şi industria ardeleană: 1 şlefuitor de oglinzi, 20 de strungari în fier şi 15 lăcătuşi de precizie.

TIMIŞOARA

DELA PRIMARIE. — Percepţia comunală s'a mutat începând cu săptămâna aceasta în str. Lenau 6 etaj.

INAINTAŢI POLIŢIEI. — Iosif Bâtea şi Ignaţiu Moritz au fost înaintaţi de circ. IV-a chesturei pentru furturi, iar Ignaţiu Nicolae şi Rozalia Stanila pentru că vagabondau prin gara Domniţa Elena.

— De asemeni gardianul Matei Petrişor a înaintat poliţiei pe N. Mircea din Jadani, care a fost găsit fără rost pe aleia Sofia Imbroane.

A CAZUT IN STRADA. — Femeia Lizeta Fülop din str. 3 August, făcându-i-se rău, a căzut în nesimţire în stradă. Cu Salvarea a fost dusă la domiciliu. S'a constatat că numita este epileptică.

TURDA

CONCERTUL FANFAREI ORAŞULUI. — Famfara oraşului nostru a ţinut un concert în pavilionul din parcul oraşului, la care a luat parte un numeros public. A fost unul dintre concertele reuşite, ce a avut un program bogt şi bine executat.

După concert a urmat dans până în zorii zilei.

Concertul a fost dat cu scop de a se strânge un fond pentru a se cumpăra instrumentele ce mai lipsesc. Cu această ocazie remarcăm că această orchestră, a luat fiinţă la primărie numai de câteva luni, în urma iniţiativei d-lui primar dr. Popa, cu instrumentele şi în parte cu elementele ce au format famfara pompierilor. Fanfara a fost însă complect organizată şi acum se lucrează la o deplină reorganizare.

MILITARE. — Toţi scutiţi, dispensaţii şi reformaţii medicali din contigentele 1922 până la contigentul 1936 inclusiv depe raza Cercului de recrutare Turda, trebuie să se prezinte pentru o nouă revizuire medicală la spitalul militar al Corpului VI Armată din Cluj, în zilele de 11, 12 şi 14 Noembrie orele 8 dimineaţă anul 1938. Tuturora acestora, Cercul de recrutare Turda le-a emis ordine de chemare, în baza cărora cei chemaţi vor călători gratuit pe C. F. R.

Cei care în prezent nu se găsesc la domiciliu şi n'au primit aceste ordine, trebuie să se adreseze Cercului de recrutare printr'o carte poştală cerând să le trimită ordine de chemare, acolo unde se află în prezent.

Cei ce nu se vor prezinta în faţa comisiunii în zilele fixate, vor fi consideraţi ca apţi pentru serviciu militar şi ca supuş